

KLIMASTAFETTEN OG DE GRØNNE KIRKER

Kirken, klimaet og miljøet i fokus på to store møder i efteråret

”En kirke af i dag må ikke være bange for at appellere til menneskers ansvar”. Så klar i mælet var klimaminister Connie Hedegaard da hun d. 25. oktober talte til de 120 deltagere på en konference i Århus om Kirken og Miljøet arrangeret af Folkekirkens mellemkirkelige Råd og Århus Stift. Connie Hedegaard kom med en stærk appel om at kirker og andre trossamfund bidrager med holdninger og etiske vinkler på debatten om klimaforandringerne. ”Vi er ikke kun materielle væsener. Vi har ansvar for andre arter, og kirken kan være med til at mobilisere en fornemmelse af hvorfor det er vigtigt at tage medansvar for noget langt ude i fremtiden,” sagde hun blandt andet.

Den teologiske argumentation for at miljø og klima også er et kirkeligt anliggende, blev leveret af teologiprofessor Niels Henrik Gregersen. Han introducerede begrebet ”dybdeinkarnation” som indebærer at Guds ord, skabelsesordet, tog bolig iblandt os og inkarnerede sig ikke bare i det menneskelige, men i hele den materielle verden. ”De helliges samfund” omfatter dermed hele skaberværket, og kristendommen er den store sammenhæng.

Konkret inspiration til grøn kirke

Blandt deltagerne på konferencen var et stort antal menighedsrådsmedlemmer især fra det midtjyske område. Mange var kommet for at få inspiration til at tage fat på arbejdet med ”grøn kirke”. Den inspiration kom blandt andet fra Hans Jürgen Schorre der på baggrund af sit mangeårige virke i det norske kirkelige *Nettverk for miljø, forbrug og rettfærd* fortalte om hvordan grønne menigheder i Norge har været med til at sætte en dagsorden der rækker ud over kirkegårdsmurene - og for eksempel har fået en af landets største blomsterkæder til at levere kranser der er fuldt biologisk nedbrydelige. Deltagerne fik også en introduktion til hjemmesiden gronkirke.dk hvor der er mere inspiration til det kirkelige arbejde med klima og miljø. Dagen afsluttedes med en skabelsesgudstjeneste i Sankt Markus kirke ved sognepræsterne Martin Ishøy og Keld Balmer Hansen som liturgen og prædiken ved biskop Kjeld Holm.

Økumenisk efterårskursus sendte klimastafetten afsted

Ugen efter, d. 31. oktober-1. november samlede økumenisk efterårskursus ca. 120 deltagere under overskriften *Klimaet og kirken - hvad ved vi og hvad tror vi*. Her var der teologiske og praktiske foredrag, bl.a. med udgangspunkt i den engelske kirkes projekt *Shrinking our footprint*. Ved en afsluttende økumenisk skabelsesgudstjeneste blev *Kirkernes Klimastafet* skudt i gang. Repræsentanter fra alle de deltagende kirkesamfund fik udleveret en kasse med tre objekter

Kirkernes klimastafet blev sat i gang på Økumenisk Efterårskursus om kirken og klimaet. (Foto: Rune Hansen)

der hver viser effekten af klimaforandringerne forskellige steder på jorden: gletsjersten fra Grønlands smeltende is, tørre majs fra Malawis voksende ørken og døde hvide koraller fra det stadig varmere hav omkring stillehavsøerne. Stafetten skal gå fra kirke til kirke i Danmark frem til danske kirkedage i 2010. På gronkirke.dk er der inspiration til at bruge stafetten og information om hvordan man bestiller den til sin egen kirke.

- ▶ Lutherske kirker mødes i Arusha, side 2
- ▶ Et mylder af menigheder, side 2
- ▶ Church of England accepterer kvindelige biskopper, side 3
- ▶ Mellemkirkelig kollekt til kirke i Kasakhstan, side 3
- ▶ Kort nyt, side 3
- ▶ Stilhed og honningkager, side 4
- ▶ Hvorfor arbejder vi ikke mere sammen?, side 4

NYT udgives af Folkekirkens mellemkirkelige Råd www.interchurch.dk

Må frit gengives med angivelse af kilde.

Artiklerne er ikke nødvendigvis udtryk for Det mellemkirkelige Råds holdning.

▶ Abonner på Nyt via e-mail

LUTHERSKE KIRKER MØDES I ARUSHA

Det lutherske Verdensforbund (LVF) holdt i juni Council-møde i Arusha i Tanzania. LVFs Council er øverste myndighed i LVF mellem generalforsamlingerne og består af 50 medlemmer samt en række advisors (rådgivere). Fra Den danske Folkekirke er professor Niels Henrik Gregersen medlem af Council, og konsulent Mogens S. Mogensen er advisor i spørgsmål om mission og udvikling.

Sneen på Kilimanjaro

Temaet for dette Council-møde var "Melting Snow on Mount Kilimanjaro. A Witness of a Suffering Creation" (Den smeltende sne på Mount Kilimanjaro. Et vidnesbyrd om et lidende skaberværk). Mount Kilimanjaro ligger i Tanzania og er Afrikas højeste bjerg med evig sne på toppen, som dog de senere år er svundet mere og mere ind. Temaet handlede altså om klimaforandringer og kirkernes ansvar over for skaberværket. Det satte sit præg på liturgi, bønner og foredrag under Council-mødet.

Styrket sammenhæng mellem kirkernes arbejde

Et andet stort emne på mødet var spørgsmålet om hvordan LVF i højere grad kan være et fællesskab af kirker som tænker mission, diakoni og kirkens øvrige virke sammen med andre kirkers arbejde på samme områder. Målet er med andre ord at kirkernes mange forskellige arbejdsopgaver ses som et hele og ikke blot som enkelte kirkers løse arbejdsområder. For at det kan lykkes, kræves nogle organisatoriske ændringer intern i LVF. Det emne fyldte meget på Council-mødet og vil også være på LVF-dagsordenen i årene fremover.

En luthersk kirke i vækst

Den lutherske Kirke i Tanzania, som var vært for Council-mødet, er en af de hurtigst voksende lutherske kirker i verden. Den har i dag over 4,5 mio. medlemmer (ud af 38 mio. indbyggere i Tanzania) og driver adskillige skoler og hospitaler.

Det lutherske Verdensforbund (LVF)

- Stiftet i Lund i 1947
- Består af 140 lutherske kirker i 79 lande, som tilsammen tæller mere end 68 mio. medlemmer.
- Sekretariat i Geneve
- Arbejder med teologiske og praktiske emner for at støtte de enkelte lutherske kirker til at være kirker hvor de nu engang virker.
- LVFs afdeling for nødhjælp og udviklingsarbejde er er blandt de største nødhjælpsaktører i verden – og en af Folkekirkens Nødhjælps store samarbejdspartnere.

Et mylder af menigheder

FORMANDENS HJØRNE

Mellemkirkeligt arbejde handler ikke alene om strukturer. De er nødvendige at have på plads, men mellemkirkelighed drejer sig først og fremmest om mennesker der mødes på kryds og tværs.

I begyndelsen af september var de mellemkirkelige stiftsudvalg samlet til det årlige møde på hotel Trinity ved Fredericia. Et vigtigt formål med disse møder er at stiftsudvalgene kan fortælle om deres arbejde og inspirere hinanden med nye ideer.

I år var der fokus på venskabsmenigheder. Vi hørte om erfaringerne fra Århus Stift som med initiativet *Århus Internationale Kirkedage* i sommeren 2008 skabte en summende mødeplads. Stiftets sogne havde inviteret repræsentanter fra venskabsmenigheder fra nær og fjern, og det blev til nogle festlige og farverige internationale dage med kirken over grænser i fokus.

Fra Viborg fik vi beretningen om stiftets næsten 10 år gamle venskabskontakt til den ortodokse kirke i Rumænien. Trods den geografiske afstand og de store forskelle i både kultur og konfession er der vokset et stærkt og varigt fællesskab op mellem mennesker der holder fast i glæden ved samværet og den voksende fortrolighed.

I Aalborg Stift er der en mangeårig kontakt til en luthersk kirke i Letland med årlige besøg enten den ene eller den anden vej. Selvom venskabsmenigheden både geografisk og konfessionelt ligger tættere på Danmark end Viborgs rumænske kontakt, er der også her forskelle og udfordringer at tage fat på, for eksempel i spørgsmålet om kvindelige præster. Men det er lykkedes at finde en formel så alle kan rummes og forskellighederne kan komme til udtryk inden for fællesskabet.

Aalborg Stift har gode erfaringer med at brede kontakten ud gennem en løbende udskiftning i de grupper der rejser ud, en god måde at sikre at venskabskontakten ikke bare bliver en rejseklub for de få indviede.

Disse kontakter og mange andre er beskrevet på hjemmesiden venskabsmenighed.dk som Folkekirkens mellemkirkelige Råd lancerede sidste år.

Når en dansk folkekirkemenighed indgår i et længelevende venskab med en anden kristen menighed et andet sted i verden – eller måske bare i den anden ende af byen – er det en direkte og konkret måde at leve og opleve at vi som kristne og som kirker er en del af et verdensomspændende fællesskab – at vi i al vores farverige mangfoldighed er lemmer på samme legeme.

CHURCH OF ENGLAND ACCEPTERER KVINDelige BISKOPPER

Church of England har på sin Generalsynode i juli besluttet at acceptere kvindelige biskopper. Beslutningen har været undervejs i adskillige år og blev vedtaget med et stort flertal. Kirkelovene i England mangler stadig at blive ændret, men den principielle beslutning om indførelse af kvindelige biskopper er altså nu taget.

Church of England indførte ordination af kvindelige præster i 1994, og siden da har mange arbejdet for at kvinder også kan være biskopper. Men der har været – og er fortsat – mange modstandere af dette.

En stor del af debatten på Generalsynoden i juli handlede om i hvor høj grad der skulle etableres strukturer inden for Church of England for at beskytte det mindretal, som har svært ved at acceptere beslutningen – for eksempel oprettelsen af en ekstra kirkeprovinc med egen ærkebiskop som skulle gå på tværs af de eksisterende geografiske provinser. Generalsynoden afviste sådanne tiltag. Dog bliver der mulighed for en ordning, som minder om folkekirkens stiftsbåndsløsning.

MELLEMKIRKELIG KOLLEKT TIL DEN LUTHERSKE KIRKE I KASAKHSTAN

Søndag d. 5. oktober blev der i kirker landet over samlet ind til uddannelse af menighedsledere i den lutherske kirke i Kasakhstan. Indsamlingen fortsætter i januar 2009 og 2010

Den fælles mellemkirkelige kollekt går i 2008-2010 til den lutherske kirke i Kasakhstan. Folkekirkens mellemkirkelige Råd har fået kontakt til kirken gennem Folkekirkens Nødhjælp som også hjælper med at overføre de indsamlede midler.

En lille kirke med en barsk historie

Den lutherske kirke i Kasakhstan er en lille mindretalskirke i et land hvor befolkningen i overvejende grad er muslimer. Kasakhstan ligger i Centralasien og var indtil 1991 en del af Sovjetunionen. Medlemmerne af den lutherske kirke er efterkommere af de såkaldte volgatysskere som indtil 2. verdenskrig dyrkede landområder omkring Volgafloden. Efter Tysklands angreb på Sovjetunionen i 1941 blev stort set alle sovjetborgere af tysk

I forbindelse med kollekten er der udarbejdet en plakat og andet informationsmateriale som kan findes på www.interchurch.dk/kollekt

afstamning deporteret til steppeområderne i Kasakhstan og andre steder, og stort set alle den lutherske kirkes 2000 præster omkom i Gulag-lejrene. Ikke desto mindre lykkedes det nogle få mennesker at videreføre kirken

Mangel på præster

I sovjettiden ønskede kun få mennesker at uddanne sig til præster, og efter uafhængigheden i 1991 er en stor del af kirkens få præster rejst ud af landet. I mange menigheder varetages de kirkelige opgaver derfor af lokale lægfolk der har påtaget sig at være menighedsledere som ofte også er en vigtig social drivkraft i de fattige lokalsamfund. De indsamlede kollektmidler går til at støtte teologisk og praktisk uddannelse af disse lokale ledere.

Kort nyt

5 delegater til generalforsamling

Konferencen for Europæiske Kirker (KEK) afholder i juli 2009 sin 13. generalforsamling i Lyon, Frankrig. Temaet er "Kaldet til ét håb i Kristus" Folkekirken har fem delegater. Delegationen ledes af Rådets næstformand, Sognepræst Ruth van Gilse. De øvrige delegater er biskop Kresten Drejergaard, sognepræst Mette Ladefoged, cand. teol. ph.d. Marie Vejrup Nielsen og stud. teol. Johanne Langdal Kristiansen. Generalforsamlingens hjemmeside er www.assembly.ceceurope.org

Russisk kirke suspenderer medlemskab

Den russiske ortodokse kirke har suspenderet sit medlemskab af Konferencen for Europæiske Kirker (KEK). Beslutningen skyldes at det ikke lykkedes at få optaget en estisk ortodoks kirke som medlem af KEK på det netop afholdte møde i KEKs styrende organ, Centralkomiteen. Det er i skrivende stund uvist om og hvornår den russiske kirke vil genoptage sit medlemskab af KEK. Læs mere på orthodoxeurope.org

Dansk-producerede hjemmesider

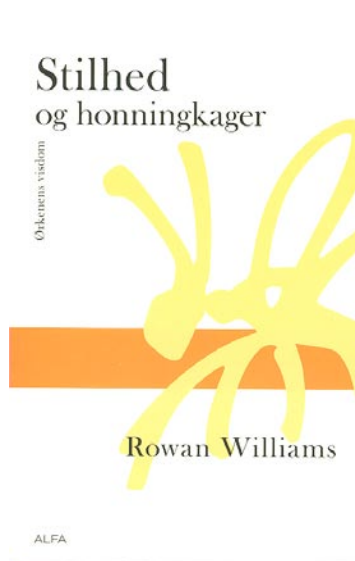
Danmarks Kirkelige Mediecenter har produceret hjemmesiden for KEKs generalforsamling: assembly.ceceurope.org. Senere følger en ny hjemmeside for hele organisationen.

En bøn udefra

Gud, hjælp alle de forældreløse i hele verden, for du er en Far som viser omsorg for dine børn. Tak, Herre. Amen
Raharivololona, Madagascar

STILHED OG HONNINGKAGER

Anmeldelse

Ærkebiskoppen af Canterbury, Rowan Williams, er nu endelig blevet oversat til dansk. Det er en fornem lille udgivelse der her bliver lagt foran læseren. Ikke alene lærer man noget om ørkenfædrene; man ledes også enkelt og forståeligt ind i Rowan Williams' univers. Han skriver altid til det samtidige menneske; og hans kendskab til hele den

kristne tradition får ham også til at oplyse om fortidens indsigter på en måde, så man opdager at alt ikke behøver at tænkes forfra. Williams slår til lyd for det åndelige liv. Han er træt af det endimensionale menneske og påviser at mennesket ikke kun kan lytte sig til større indsigter ved at lægge øre til Gud; men at troens indsigter også vil forny menneskets erkendelse og forståelse af medmennesket. Han ved godt at vi i vores tilværelse hele tiden balancerer på en skarp kant mellem det

individualistiske og det konforme. Han ønsker hverken at føre kirken i retning af konformitet eller at føre den enkelte ind i en individualisme hvor man bilder sig ind at der ikke er andre.

I dette lille værk forsøger han ved indgående kendskab til det 4. og 5. århundredes ørkenfædre at skabe en forståelse for at det forunderlige menneske stadig har en mulighed for at finde sig selv ved at være stille og lytte til Gud, og han slår til lyd for den kirke som ikke bare vil "brande" folk og sende dem i en bestemt retning, men vil være et sted der hele tiden forsøger at åbne menneskers øjne for det fortryllende ved den enkelte.

Williams forsøger at vise at troens tanke ikke blot er noget optænkt, men altid har været noget der omsatte sig i kropslighed.

Det er virkelig en nyttig bog for det menneske der søger et åndeligt liv og som ikke er bange for tankens kraft eller følelsens dybde. Det bør i øvrigt bemærkes at dette meget smukke værk er oversat, så man ikke kunne ønske sig det bedre.

Sognepræst Peter Skov-Jakobsen

Rowan Williams: Stilhed og honningkager. Ørkenens visdom. Alfa 2008. 136 sider – 189 kr.

OPSANG!

HVORFOR ARBEJDER VI IKKE MERE SAMMEN?

Som præst i en mere end 150-årig baptistmenighed, der har landsbyens eneste kirke, der blev bygget for 100 år siden, kan jeg ikke lade være med at spørge: Hvorfor blev den ikke byens kirke?

Det er der selvfølgelig mange grunde til. I over 100 år var der en stor menighed med 3-400 medlemmer, man fyldte noget. Indre Mission blev stiftet i et nabosogn, og der har givet fundet mange kristelige fejder sted.

I alle årene har der været et stort børne- og ungdomsarbejde, og der er ikke mange familier på egnen der ikke har været i kontakt med menigheden.

I dag er vi en lille menighed med 100 medlemmer, hovedsagelig pensionister. De unge rejser fra egnen for at få uddannelse, og der er ikke noget at vende tilbage til. Det gælder alle, også Indre Mission som vi har et godt fællesskab med. Det har vi også med de fire nabosogne. De seneste år har vi haft en halvårlig fælles anledning der henvender sig til folk i området. På den måde sender vi et budskab om, at der er mere der forener end skiller os, og vi lærer hinanden bedre at kende i både menighedsliv og menneskeliv. Og kendskab frem for fordomme er alle bedst tjent med.

I samme alder som konfirmandundervisningen finder sted, har vi en kristendomsklasse. Forrige år deltog 4 sidste år 2. Jeg har besluttet, at det vil jeg ikke mere – det er synd for de unge og ikke opmuntrende for mig. Jeg vil snakke med kollegerne i sognene om ikke "mine" unge kan gå med til konfirmandundervisningen og der møde flere jævnaldrende, når livs- og trosspørgsmål drøftes – vi benytter i øvrigt det samme materiale. Det ville også give de andre unge anledning til at møde en anden kirkeforståelse. Det ville alle lære af!

Og hvorfor ikke have et fælles børne- og ungdomsarbejde? Vi har velegnede lokaler, og der er både børn og unge i landsbyen, men vi har ingen til at tage sig af det. Historien synes at vise, at baptisterne ikke har været så "farlige" som man troede, ikke engang i en landsby hvor man har byens eneste kirke.

Er vi alligevel byens kirke der betragtes som en selvfølge på linje med folkekirken – vi er der når der er brug for det, men det er ikke noget man er forpligtet på? Er det tilfældet, kan vi konstatere, at en frikirke kun eksisterer så længe, der er mennesker, der engagerer sig, også økonomisk.

Ole Jørgensen, præst i Nyrup Baptistkirke